

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Minister

ASEA
Afdeling Strategie,
Arbeidsmarkt en Stelsels &
Regelingen

Contactpersoon
(10)(20)
(10)(20)@minszw.nl

nota

Nota inkomensondersteuning quarantaine

Datum
3 september 2020
Onze referentie
2020-0000120057

Akkoord SG/DG

1. Status nota

Ter beslissing

2. Aanleiding

VWS stuurt volgende week een brief naar de TK waarin ze ook in willen gaan op wat het kabinet (extra) doet voor inkomensondersteuning voor mensen die in quarantaine moeten en daardoor niet kunnen werken, n.a.v. de motie Asscher (zie bijlage). U hebt met Minister de Jonge afgesproken de opties voor een eventuele aanvullende regeling te verkennen.

3. Besispunten/advies/beslistermijn

- Bent u akkoord met het in de brief opnemen van de in deze nota voorgestelde passage?
- Onderschrijft u de twee in deze nota geïdentificeerde doelstellingen die een eventuele regeling moet dienen?
- Zijn er oplossingsrichtingen die u graag verkend zou zien, aanvullend op de in deze nota genoemde denkrichtingen?

Passage in de brief

- U hebt en marge van de MCC van dinsdag 1 september met minister De Jonge gesproken over de (noodzaak van) eventuele aanvullende inkomensondersteuning voor mensen die verplicht in quarantaine moeten en/of het compenseren van bedrijven die het loon moeten doorbetalen van werknemers die in quarantaine moeten.
- U hebt toegezegd te verkennen wat daarvoor mogelijke opties zijn.
- Dat is een complexe vraag die niet al voor volgende week vrijdag tot een definitieve oplossing zal leiden.
- Ons voorstel is daarom om de volgende proceszin plus winstwaarschuwing in de volgende week vrijdag uitgaande brief op te nemen:
- *Het kabinet verkent of en zo ja in welke mate quarantaine leidt tot inkomensderving voor (ex-)werknemers en/of kosten voor werkgevers, op een manier die maakt dat de bereidheid om in quarantaine te gaan afneemt. Op basis daarvan brengt het kabinet in kaart of aanvullende inkomensondersteunende maatregelen nodig zijn, en zo ja wat daarvoor de mogelijkheden zijn. Hierbij zijn juridische haalbaarheid, uitvoerbaarheid en*

doelmatigheid harde randvoorwaarden. Daarbij past dan ook een winstwaarschuwing: de uitvoeringscapaciteit van UWV en gemeenten is onder andere vanwege lopende crisismaatregelen beperkt en het risico op misbruik en averechtse effecten van inkomensondersteuning vanwege quarantaine is vermoedelijk groot. De mogelijkheden lijken op het eerste gezicht dan ook beperkt.

- **Beslispunt: Bent u akkoord met het in de brief opnemen van deze passage?**

ASEA
Afdeling Strategie, Arbeidsmarkt
en Stelsels & Regelingen

Datum
3 september 2020

Onze referentie
2020-0000120057

Eerste beeld verkenning doelen, problemen en uitgangspunten voor opties

Doelen

- We zijn druk bezig met het uitwerken van een aantal opties. In deze nota willen we u alvast wat meegeven van het denkproces en de verschillende complexiteiten waar we tegenaanlopen in dat proces.
- **Eerste doel is het beschermen van de volksgezondheid door ervoor te zorgen dat mensen die in quarantaine moeten dat ook doen.**
- Daarnaast lijkt ook een eerlijkere verdeling van de kosten (derving van inkomsten) een doel: moeten we werkgevers en werkenden niet ook als samenleving (deels) compenseren voor kosten c.q. het verlies van inkomen dat ze oplopen vanwege iets dat de overheid/ samenleving van ze vraagt?
- **Beslispunt: Kunt u bevestigen dat een eventuele inkomensondersteunende maatregel deze twee doelen moet dienen, of missen we nog doelen/ is een van deze doelen niet relevant?**

Probleemverkenning

- Wanneer de werkende inkomen verliest ten gevolge van het in quarantaine gaan (i.e. oproepkrachten, zzp'ers) bestaat er een prikkel om dat niet te doen.
- Wanneer de kosten bij de werkgever liggen (loondoorbetaling) is dat een prikkel om de werkende toch naar werk te laten komen. Die prikkel is bij een werkgever mogelijk wel minder sterk, omdat een werkgever tegelijkertijd verspreiding van het virus binnen het bedrijf wil voorkomen.
- Een aanvullende regeling die werkenden en bedrijven compenseert voor de kosten die quarantaine met zich meebrengt kan de prikkel om vanwege inkomensverlies of extra kosten niet in quarantaine te gaan wegnemen.
- Echter, het is de vraag of daar vervolgens niet ook verkeerde prikkels voor terugkomen. Dat wil zeggen: iemand zal mogelijk sneller in quarantaine gaan door deze prikkel (ook al zijn ze daartoe niet verplicht), maar zal tegelijkertijd mogelijk ook makkelijker de situaties waarvoor je in quarantaine moet opzoeken (toch maar op vakantie naar Spanje) omdat ze daarvoor worden gecompenseerd.
- Ook is bekend dat in sommige gevallen het toevoegen van een (te kleine) financiële prikkel om gewenst sociaal gedrag te stimuleren, de sociale prikkel vermindert. Het toevoegen van de financiële prikkel creëert dus ook op die manier mogelijk een averechts effect.
- Daarbij is het ook belangrijk om in overweging mee te nemen dat inkomen slechts een van de drempels is die mensen kunnen ervaren, en een financiële prikkel slechts een prikkel om mensen het gewenste doelgedrag te laten vertonen. Mogelijk kan hetzelfde doelgedrag worden gerealiseerd met andere prikkels (i.e. sociale norm) die niet dezelfde averechtse effecten meebrengen.
- De effectiviteit van aanvullende inkomensondersteuning in het bereiken van het doel (beschermen volksgezondheid) is dus niet evident.

- Wel kan een inkomensondersteunende maatregel een effectieve manier zijn om de kosten dan wel het verlies van inkomen van de quarantainemaatregel deels bij het collectief te leggen.
- Het is belangrijk daarbij te bedenken dat we al veel doen om de negatieve gevolgen waarmee werkenden en bedrijven zich ten gevolge van de coronacrisis geconfronteerd zien collectief te dragen (NOW, TOZO, TVL, TOFA). We kunnen niet elk probleem oplossen en alle effecten wegnemen.

ASEA
Afdeling Strategie, Arbeidsmarkt
en Stelsels & Regelingen

Datum
3 september 2020

Onze referentie
2020-0000120057

Aandachtspunten uitvoering en handhaving

- Omdat nauwelijks te controleren is of iemand echt in quarantaine is, noch of iemand terecht met quarantaine gaat, zal elke quarantaine-compensatieregeling een aanzienlijk risico op misbruik door werkgevers en werkenden met zich meebrengen.
- Verschillende van de tot nu toe verkende oplossingen betreffen een wetswijziging en zijn daardoor niet op korte termijn uitvoerbaar.
- De beschikbare capaciteit bij uitvoeringsorganisaties is uiterst beperkt. De meeste regelingen zullen flinke uitvoeringslasten met zich meebrengen. Het is dus nog de vraag wat er uitvoeringstechnisch mogelijk is.
- De augustusbesluitvorming onderhandelingen over noodpakket 3.0 voor de komende 9 maanden zijn net achter de rug wat dit niet een erg opportuun moment maakt, vooral ook met het oog op het budgettaire vraagstuk, om een aanvullende regeling te treffen.

Oplossingsrichtingen:

- Voor de situatie dat met in acht neming van de hierboven genoemde uitdagingen, bedenkingen en complicerende factoren er wordt besloten dat een aanvullende inkomensregeling nodig is worden de mogelijke oplossingsrichtingen verkend.
- Vooralsnog worden onderstaande oplossingsrichtingen nader uitgewerkt, ieder gericht op één van de groepen die we kunnen onderscheiden bij het in quarantaine gaan.
- Een vraag die hierbij overigens wel gesteld moet worden is welk departement een eventuele aanvullende regeling zal moeten treffen. Een subsidieregeling met als doel het in quarantaine gaan bevorderen past bijvoorbeeld mogelijk niet binnen de kaderwet SZW subsidies.

Loondoorbetaling door werkgever bij quarantaine

- Sommige werknemers hebben recht op loondoorbetaling, maar werkgevers ervaren mogelijk een prikkel om werknemers (die niet thuis kunnen werken) ondanks een advies tot quarantaine toch op locatie te laten werken. Hiervoor denken we aan de volgende mogelijke oplossingen:
 - Een nieuwe subsidieregeling à la de NOW, waarmee quarantaineverlof (deels) wordt gefinancierd.
 - Quarantaineverlof binnen de wet arbeid en zorg.
 - Werkgevers via de Ziektewet compenseren voor het loon dat zij doorbetalen aan werknemers (vergelijkbaar met de no-riskpolis of de uitkering bij ziekte vanwege zwangerschap)
 - Directe inkomenssteun voor werkenden (subsidieloket)
 - Een "super generieke" maatregel als verlaging van de werkgeverslasten (verlaging werkgeverspremies).

Ziektewetuitkering bij quarantaine

- Sinds het begin van de coronamaatregelen (half maart) verstrekt UWV Ziektebewerkingen aan onder andere einddienstverbanders en uitzendkrachten die zelf niet ziek zijn, maar wel in quarantaine gaan. Wij zijn na eerder overleg met u hierover (vlak voor het zomerreces) aan het kijken of deze 'brede definitie van ziekte' die UWV nu in de praktijk hanteert ook juridisch houdbaar kan worden en blijven. Het (blijven) bieden van inkomensondersteuning voor deze groep (ex-)werknemers laten we nu het bredere traject dat deze nota beschrijft meelopen.

ASEA
Afdeling Strategie, Arbeidsmarkt
en Stelsels & Regelingen

Datum
3 september 2020

Onze referentie
2020-0000120057

Geen loonbetaling door werkgever én geen Ziektewet bij quarantaine

- Tenslotte is er een groep mensen die bij quarantaine geen recht heeft op inkomensondersteuning. Daaronder vallen bijvoorbeeld de mensen waarvan het oproepcontract nog loopt, maar die vanwege de quarantaine niet kunnen worden opgeroepen en zelfstandigen. Deze groep heeft (regulier) ook geen recht op inkomensondersteuning als het gaat om ziekte. Voor deze groep denken we aan de volgende oplossingsrichtingen:
 - Deze groep onderbrengen bij de Ziektewet, vergelijkbaar aan groep 2.
 - Directe inkomenssteun voor werkenden (subsidieloket).
 - Quarantaineverlof.

Proces

- Het is ons streven u komende dinsdag een notitie te sturen met nader uitgewerkte opties van de hierboven genoemde richtingen, met daarbij de voor- en nadelen.
- Deze nota is ook gedeeld met VWS zodat ook minister de Jonge op de hoogte is van de stand van onze verkenning.
- VWS geeft veel druk om in de brief al oplossingsrichtingen die we verkennen te noemen. Wij hebben de voorkeur om een tekst in de brief nog zo terughoudend mogelijk te formuleren: we verkennen of er iets nodig is, en wat de mogelijkheden zijn maar die lijken op het eerste gezicht beperkt. VWS stuurt, op aandringen van MVWS aan op de formulering: er is iets nodig, dit verkennen we, al lijken er niet echt kansrijke opties.
- Afhankelijk van uw positie hierin zal er dus mogelijk nog aanvullend contact nodig zijn met Minister De Jonge.